

MONETĀRAIS BIĻETENS 2007

9

Septembrī arvien skaidrāk bija vērojams attīstības tempa palēninājums, īpaši kreditēšanas jomā, nekustamo īpašumu tirgū un mazumtirdzniecībā. Tomēr iepriekšējo periodu straujā tautsaimniecības izaugsme noteica krasu inflācijas pieaugumu septembrī. To veicināja izmaksu kāpums, cenu attīstības tendences pasaules tirgos, inflācijas gaidas un augstais iekšzemes pieprasījums.

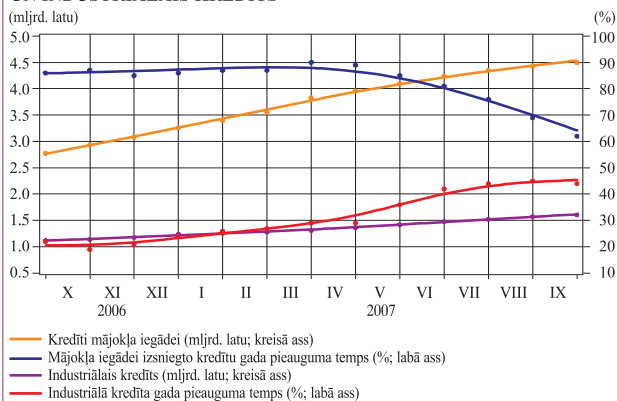
Cenu pieaugums septembrī (1.9%) palielināja gada inflāciju līdz 11.4%, bet pēdējo 12 mēnešu vidējā gada inflācija (saskaņotais patēriņa cenu indekss) sasniedza 8.2%. Sezonālu faktoru ietekmē, tomēr straujāk nekā parasti, pieauga apģērba un apavu cenas un maksa par izglītības pakalpojumiem. Kopējo cenu līmeni būtiski paaugstināja arī ēdināšanas pakalpojumu un pārtikas cenu kāpums, kā arī siltumenerģijas sadārdzināšanās.

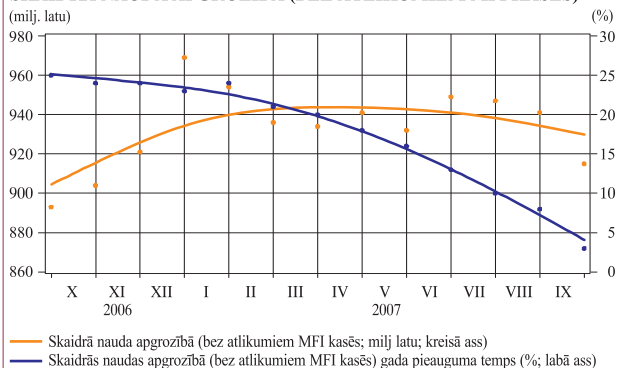
Tautsaimniecības reālā sektora attīstībā turpinājās līdzšinējās tendences – apstrādes rūpniecības kāpums bija neliels (augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – 1.0%), bet rūpniecības kopējais pieaugums, straujāk attīstoties enerģētikai un ieguves rūpniecībai, bija 3.3%. Augustā ievērojami mazāks nekā iepriekšējos mēnešos bija mazumtirdzniecības apgrozījuma gada pieaugums (17.5%). Savukārt septembrī uzlabojās kravas transporta darbības rādītāji – pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms un Latvijas ostu kravu apgrozījums pieauga. Joprojām strauji samazinājās bezdarba līmenis – septembrī tas bija tikai 5.1%.

Septembrī valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais pārpalikums bija 3.6 milj. latu, un tā pārpalikums 2007. gada pirmajos deviņos mēnešos sasniedza 351.2 milj. latu. Sociālās apdrošināšanas fondā bija finansiālais pārpalikums, savukārt valsts pamatbudžetā un pašvaldību konsolidētajā budžetā – finansiālais deficīts. Relatīvi lēnāku valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu kāpumu (20.0%) septembrī noteica nodokļu ieņēmumu pieauguma tempa kritums (līdz 28.8%) un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu mazāks saņemto ES fondu līdzekļu, kā arī budžeta iestāžu ieņēmumu un nenodokļu ieņēmumu apjoms. Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumu pieaugums bija straujāks (36.0%), un tas galvenokārt saistīts ar valsts sektorā strādājošo atalgojuma un sociālās apdrošināšanas iemaksu, kā arī kapitālo izdevumu kāpumu (attiecīgi par 48.0% un 44.1%). Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds (septembra beigās – 1 085.8 milj. latu) mēneša laikā nedaudz samazinājās.

Inflācijas samazināšanas pasākumiem ietekmējot banku darbību, pēdējo mēnešu laikā bija vērojams tālāks kreditēšanas tempa kritums un naudas piedāvājuma samazinājums. Septembrī plašā nauda M3 saruka par 116.6 milj. latu. Naudas piedāvājumu ietekmēja gan latos veikto iekšzemes noguldījumu atlikuma, gan skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) sarukums. Tādējādi plašās naudas M3 gada kāpuma temps samazinājās līdz 23.4%. Arī šaurāko naudas rādītāju M2 un M1 apjoms septembrī saruka, un to gada pieauguma temps bija attiecīgi 22.3% un 11.8%. Palielinoties termiņnoguldījumu un krājnoguldījumu procentu likmēm, turpinājās šo noguldījumu veidu atlikuma kāpums, vienlaikus samazinoties noguldījumu uz nakti atlikumam un skaidrajai naudai apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs). Tādējādi skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) gada kāpuma temps samazinājās līdz 2.5%, bet noguldījumu uz nakti gada pieauguma temps – līdz 15.0%. Noguldījumu atlikuma samazinājumu kopumā noteica latos veikto noguldījumu atlikuma kritums (102.1 milj. latu), noguldījumiem eiro pieaugot par 20.2 milj. latu.

MĀJSAIMNIECĪBĀM MĀJOKĻA IEGĀDEI IZSNIEGTIE KREDĪTI UN INDUSTRIĀLAIS KREDĪTS

SKAIDRĀ NAUDA APGROZĪBĀ (BEZ ATLIKUMIEM MFI KASĒS)

Septembrī kredītu atlikuma gada pieauguma temps saruka līdz 45.3% – zemākajam līmenim kopš 2004. gada septembra –, bet kredītu atlikuma mēneša pieaugums septembrī bija mazākais kopš 2006. gada aprīļa. Samazinājās gan mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikuma mēneša pieaugums, gan šādu kredītu atlikuma gada pieauguma temps (līdz 62.0%). Savukārt patēriņa kredītu atlikuma gada kāpuma temps saruka līdz 28.5%. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma pieaugumā joprojām dominēja industriālā kredīta atlikuma kāpums (gada pieauguma temps septembrī – 43.5%). Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma pieaugums bija vislielākais (114.3 milj. latu), bet mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 87.2 milj. latu. Minētajiem sektoriem izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps samazinājās un septembrī bija attiecīgi 45.4% un 52.5%.

Izsniegto kredītu valūtu struktūra nemainījās – visu pieaugumu veidoja eiro izsniegto kredītu atlikums (kāpums – 183.2 milj. latu), bet latos izsniegto kredītu atlikums samazinājās. Tomēr eiro izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps turpināja sarukt (septembrī – 69.6%), bet latos izsniegto kredītu atlikums joprojām bija mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

Samazinoties iekšzemes noguldījumu atlikumam un gandrīz nemainoties nerezidentu ne-MFI noguldījumu atlikumam, bankas papildu resursus joprojām piesaistīja no ārvalstu kredītīestādēm – gan no mātesbankām, gan sindicēto kredītu veidā, tomēr mazāk nekā iepriekšējā mēnesī. Kopumā MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs septembrī pieauga par 169.6 milj. latu (augustā – par 341.0 milj. latu).

Septembrī rezervju prasību apjoma kāpums bija nozīmīgs, un banku pieprasījuma noguldījumu atlikums Latvijas Bankā turpināja palielināties. Naudas bāze M0 septembra beigās bija par 45.9 milj. latu lielāka nekā augustā, naudas bāzes gada pieauguma tempam palielinoties līdz 25.1%. Centrālās bankas naudas piedāvājuma pieaugumu galvenokārt noteica bankām izsniegto kredītu atlikuma kāpums, nodrošinot bankām nepieciešamo latu daudzumu. Savukārt valdības noguldījumu atlikums centrālajā bankā pieauga, daļēji mazinot naudas piedāvājumu.

Latvijas Banka neveica intervences ārvalstu valūtas tirgū, un Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi septembrī būtiski nemainījās. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem septembra beigās bija 112.1%.

Papildu likviditātes nepieciešamība noteica to, ka RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem joprojām bija samērā augsts (7.06–9.09%), savukārt kredītiem ar 3 un 6 mēnešu termiņu mēneša laikā galvenokārt augošās inflācijas dēļ tas palielinājās attiecīgi līdz 12.74% un 12.20%. RIGIBOR pieauguma ietekmē nefinanšu sabiedrībām latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme sasniedza 11.1% un mājsaimniecībām mājokļa iegādei latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme – 11.6%. Nefinanšu sabiedrībām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme nedaudz paaugstinājās (līdz 7.3%), bet mājsaimniecībām ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem – nemainījās. Septembrī nozīmīgi (par 1.0–1.4 procentu punktiem) pieauga latos veikto termiņnoguldījumu vidējās svērtās procentu likmes.

Nestabilā situācija finanšu tirgos ASV, samērā vājie ASV tautsaimniecības izaugsmes dati un Federālo rezervju sistēmas lēmums par bāzes likmes samazināšanu līdz 4.75% noteica nozīmīgu ASV dolāra kursa kritumu attiecībā pret eiro. Tādējādi septembrī Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra kurss attiecībā pret latu samazinājās par 3.5%, Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss – par 3.4% un Japānas jenas kurss – par 3.6%.

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI	2007	
	VIII	IX
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	3.3	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.4	1.9
Pēdējo 12 mēnešu vidējā gada inflācija (saskaņotais patēriņa cenu indekss; %)	7.8	8.2
Gada (%)	10.1	11.4
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	10.1	10.8
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	57 940	54 690
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	5.4	5.1
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansālā bilance (milj. latu)	347.6	351.2
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	335.7	*
Imports	641.7	*
Bilance	-306.0	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2007	
	VIII	IX
MFI¹		
M3	6 161.2	6 044.6
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	62.2	49.9
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	51.8	41.2
M2	6 047.2	5 953.5
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	1 660.8	1 656.2
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	195.3	327.9
M1	4 191.1	3 969.4
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	940.6	914.7
Noguldījumi uz nakti	3 250.6	3 054.7
Tīrie ārējie aktīvi	-3 995.7	-4 175.8
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	12 265.3	12 406.6
Kredīts valdībai	303.1	322.4
Centrālās valdības noguldījumi	313.4	322.4
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 179.4	2 231.4
Latvijas Banka		
M0	2 376.6	2 422.4
Skaidrā nauda apgrozībā	1 057.5	1 029.4
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	1 319.0	1 393.0
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	0	0
Tīrie ārējie aktīvi	2 725.6	2 715.1
Tīrie iekšējie aktīvi	-349.1	-292.7
Kredīti	-241.2	-177.8
MFI	46.8	121.8
Valdībai (neto)	-288.0	-299.6
Pārējie aktīvi (neto)	-107.9	-114.9
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	5 293.94	5 423.43
Zelts	165.53	181.18
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.17	0.17
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.09
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5 128.16	5 241.99

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2007	
	VIII	IX
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	6.7	8.0
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	9.2	11.1
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	15.4	16.4
t.sk. mājokļa iegādei	11.4	11.6
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.7	7.3
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.4	6.4
t.sk. mājokļa iegādei	6.2	6.2
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	6.3	7.7
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	2.6	2.8
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	6.0	7.0
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.6	0.7
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	4.2	4.0
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.9	1.8
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	4.1	4.2
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.8	1.8
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	6.0	6.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5150	0.4970
Ls pret GBP	1.0370	1.0020
Ls pret 100 JPY	0.4460	0.4300
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2007	
	VIII	IX
MFI rezerves	1 429.2	1 499.4
Nacionālā valūta kasēs	116.9	114.7
Noguldījumi Latvijā Bankā	1 312.2	1 384.7
Ārzemju aktīvi	4 458.3	4 757.1
Ārvalstu valūta kasēs	61.1	53.6
Prasības pret MFI	2 620.8	2 928.3
Prasības pret ne-MFI	1 706.9	1 700.2
Pārējie aktīvi	69.5	75.0
Prasības pret centrālo valdību	236.2	236.3
Prasības pret vietējo valdību	66.9	86.1
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	199.4	190.1
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	6 487.5	6 546.5
Prasības pret māsaimniecībām	5 636.7	5 724.0
Neklasificētie aktīvi	877.5	921.3
Pamatlīdzekļi	153.3	158.4
Nauda ceļā	23.9	26.1
Pārējie aktīvi	145.5	156.2
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	554.8	580.6
Aktīvi pavisam	19 391.7	19 960.7
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>616.0</i>	<i>454.6</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 697.6	1 564.2
Valsts nefinanšu sabiedrību	94.1	89.2
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	711.6	675.5
Māsaimniecību	891.9	799.5
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	927.6	958.9
Valsts nefinanšu sabiedrību	147.4	164.4
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	207.5	211.3
Māsaimniecību	572.8	583.3
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 380.3	2 402.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	28.2	27.4
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	697.0	693.4
Māsaimniecību	1 655.1	1 681.3
Centrālās valdības noguldījumi	25.4	22.8
Vietējās valdības noguldījumi	267.5	273.6
Tranzītfondi	4.2	4.2
Ārzemju pasīvi	11 179.7	11 648.0
Saistības pret MFI	7 352.1	7 500.0
Saistības pret ne-MFI	3 533.5	3 564.6
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	294.1	583.5
Saistības pret Latvijas Banku	46.8	121.8
Emitētie parāda vērtspapīri	350.1	339.8
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	62.2	49.9
Kapitāls un rezerves	1 569.3	1 619.5
Rezidentu	858.1	886.5
Nerezidentu	711.2	733.1
Uzkrājumi parādiem un saistībām	108.1	110.2
Neklasificētie pasīvi	772.8	845.7
Nauda ceļā	152.1	172.9
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	132.3	164.7
Saistības pret rezidentu MFI	488.4	508.0
Pasīvi pavisam	19 391.7	19 960.7
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>616.0</i>	<i>454.6</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).